

BUDSJETT 2022

ØKONOMIPLAN 2022 -2025

TVEDESTRAND
KOMMUNE

OM OFFENTLIGGJØRING

OFFENTLIGGJØRING

- Budsjett og økonomiplan deles ut i papirformat etter presentasjonen
- Spørsmål samles opp til etter presentasjonen
- Budsjettdokumentene og presentasjon legges ut på kommunens hjemmeside i morgen (se under fanen «Politikk» og deretter «Kommuneplan og andre styringsdokumenter» og så «Handlingsplan, økonomiplan og budsjett»)

TVEDESTRAND
KOMMUNE

OM ARBEIDSDELING, BEHANDLING OG PROSESS

ARBEIDSDDELING

- Kommunedirektøren har ikke noen selvstendig innstillingsrett eller plikt til å legge fram budsjett og økonomiplan i balanse – men vårt økonomireglement sier at kommunedirektøren skal legge fram et balansert forslag til formannskapet
- Handlingsplanen vedtatt tidligere i høst gir rammer for kommunedirektørens budsjettarbeid og for det som foreslås, men kommunedirektøren må samtidig påpeke konsekvensene av og risikoene ved budsjett- og økonomi-planopplegget.
- Deretter har formannskapet innstillingsretten og kommunestyret har vedtaksretten

PROSESS SÅ LANGT – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 22.06.21: 1.gangsbehandling av Handlingsplan 2021-2024
- 07.09.21 Budsjettseminar med formannskapet
- 21.09.21: Handlingsplanen vedtatt i kommunestyret
- Sept./okt./nov.: Administrasjonen arbeider med budsjettet

BEHANDLING – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 16.11.21: Presentasjon av rådmannens forslag
- 23.11.21: Ekstra arbeidsmøte i formannskapet – ikke vedtaksmøte
- 24.11.21: Uttale fra Arbeidsmiljøutvalget
- 30.11.21: Uttale fra Administrasjonsutvalget
- 30.11.21: Formannskapets behandling og innstilling
- 30.11.21: Utlekking til alminnelig ettersyn
- 14.12.21: Kommunestyrets behandling av budsjett/økonomiplan

OM PROSESSEN

- Prosessen høsten 2021 har var svært krevende med stramme rammer for budsjettarbeidet og mindre ledelseskapasitet pga. sykdom og dødsfall. Regjeringsskiftet har gitt usikkerhet rundt hva som blir de faktiske rammene
- Takk til medarbeidere for innsatsen i budsjettprosessen – ikke minst gjelder dette avdelingsledere og i særdeleshet kommunens ledergruppe som i år har tatt et ekstra stort ansvar og eierskap til prosessen og ytt ekstra stor innsats

TVEDESTRAND
KOMMUNE

KOMMUNENS OPPDRAG, MÅL OG STRATEGI

KOMMUNENS OPPDRAG (mission)

Gi dagens og framtidige innbyggerne tjenester med god kvalitet gjennom effektiv ressursutnyttelse – og å legge til rette for framtidig vekst, utvikling og bærekraft

HOVEDMÅLSETTING OG STRATEGI

- Være en attraktiv bokommune med Østre Agder/Agder som arbeidsplassregion
- Styrket næringsutvikling med økt antall arbeidsplasser
- En befolkningsutvikling tilnærmet lik landet
- Gode levekår
- Utviklingsalternativets satsingsområder:
 - Barn og unge
 - Infrastruktur og næringsutvikling
 - Idrett, folkehelse og kultur

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HOVEDBILDER

- Utvikling i Tvedestrand
- Hva skjer med handlingsrommet for kommunal sektor og Tvedestrand?
- Hvordan ser Tvedestrandsbildet ut i planperioden?

UTVIKLING I TVEDESTRAND

- Det har skjedd mye positivt i Tvedestrand!

UTVIKLING I TVEDESTRAND

Det som har skjedd/skjer/skal skje:

- Gir grunnlag for konkurransekraft og framtidig vekst
- Forenklet og forkortet tilgang større arbeidsmarkeder
- Flere virksomheter og mer lokal sysselsetting
- Evt. etablering av Morrows batterifabrikk i Arendal om få år vil kunne gi svært gode ringvirkninger for næring og sysselsetting i Tvedestrand.
- Moderne bygg og anlegg med muligheter for aktivitet

UTVIKLING I TVEDESTRAND

- Men, utviklingsalternativets pris for kommunen er store langsiktige gjeldsforpliktelser, betydelig risikoeksponering og behov for kommunale innsparinger
- Økonomien «balanserer på en knivsegg» – et bilde som nå trer tydeligere og tydeligere fram

MEN, HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

- Bra resultater for kommunesektoren de siste årene, men....
- Kommunalminister Bjørn Arild Gram: det er indikasjoner på at det strammer seg til for mange kommuner
- Litt flere kommuner på Robek nå – og flere kommer?

MEN HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

Noen sentrale forklaringer for kommunesektoren/Tvedestrand:

- Demografiendringer
- Vekst i frie inntekter (som spises opp)
- Levekårsutfordringer
- Bosetting av mennesker med varig redusert og nedsatt funksjonsevne
- Flere ressurskrevende brukere
- Barnehager er fylt opp igjen
- Endrede statlige rammevilkår
- Lavt Agder Energiutbytte i 2022
- Gjeldsutvikling og renteøkning

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- I de siste årene har den administrative budsjettprosessen blitt vanskeligere og vanskeligere for hvert år, dette primært pga. stadig strammere økonomiske rammer
- Dette har toppet seg i år, og for å si det folkelig og enkelt, økonomien er stadig vanskeligere og vanskeligere å få i hop!
- I tillegg har en hatt redusert ledelseskapasitet til budsjettprosessen pga. sykdom og dødsfall.

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Kommunedirektøren opplever det som lite lystelig å presentere årets forslag til budsjett og økonomiplan. Budsjettopplegget er særdeles stramt og krevende og innebærer en rekke kutt og omstillingstiltak
- Usikkerheten og risikoen knyttet til budsjettopplegget er svært høy
- Kommunens stadig økende gjeldsgrad binder handlingsrom for lang tid framover, og fondsreservene er små og kan snart være brukt opp
- Faren for underskudd i 2021 og i planperioden er påtakelig og da er også muligheten for igjen å komme på Robek-listen klart tilstede

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Kommunedirektøren ser det dessverre ikke som usannsynlig at det kan bli behov for å igangsette ytterligere nedstyrings-prosesser allerede i løpet av budsjettåret 2022
- Det er en stor administrativ utfordring i det å klare å gjennomføre/ha kapasitet til å gjennomføre alle tiltakene, samtidig som ordinær drift og allerede vedtatte utviklings-/utbyggingsplaner skal følges opp
- Slitsomt og demotiverende over tid med stadig nye «kuttrunder», denne situasjonen kombinert med slitasje etter covid-19 håndteringen og i den senere tid redusert ledelseskapasitet, gjør det administrative apparatet ekstra sårbart framover

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Det må gjennomføres betydelig med små og store innsparings- og endringstiltak i driften i perioden. Flere av disse tiltakene vil få personal- og sysselsettingsmessige konsekvenser, det største tiltaket i så måte er etableringen av en ny felles barneskole.
- I tillegg til tiltak som var identifisert i gjeldende økonomiplan 2021-2024 har det kommet til en del nye tiltak og det er noe endringer av tiltak som var skissert
- Mange av innsparingstiltakene vil kreve mye videre arbeid før de kan realiseres. Kommunedirektøren har som målsetting at reduksjoner i bemanningen skal skje gjennom naturlig avgang, ved turnover eller ved omplasseringer. Men, kommunedirektøren kan ikke garantere at det ikke blir aktuelt med oppsigelser

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Samtidig som noen årsverk vil forsvinne, vil det også måtte opprettes nye årsverk (dvs. flere hender og hoder) innen andre områder, særlig innenfor tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne og til ressurskrevende brukere

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Ambisiøst investeringsopplegg som er basert på kommunestyrets bestilling og tidsplan
- Det brukes samlet 6,3 mill. kroner av sparepengene våre (fond) inn i driften i 2022-2023. Avsetning til fond på ca. 1,7 mill. kroner i 2024-2025
- Det forutsettes vesentlig økning i utbytte fra Agder Energi utbetalt fra 2023 (mest i 2023)

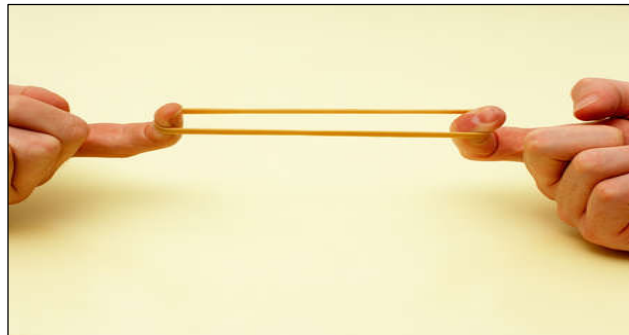
HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Nesten uendrede kommunale avgifter i 2022, men avløpsavgiften stiger en del fram til 2025
- Lite endringer i betalingssatser

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- «Strikken strekkes langt» mtp. inntekts- og utgiftsanslag
- Usikkerhetene og risikoene i opplegget er mange og noen til dels store – den samlede risikoeksponeringen vurderes til å være svært høy

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Lånegjelden vil økte betydelig i perioden og gi bindinger for kommunens handlefrihet i flere ti-år
- Stor lånegjeld øker kommunens risikoeksponering – barnehage og skoleutbyggingen finansieres av reduserte driftsutgifter – men det øker risikoeksponeringen

HVORDAN SER TVEDESTANDSBILDET UT?

- Nettodriftsresultatene er negative i 2022-2024 og svært svakt positiv 2025 (men stor usikkerhet)
- Finansielle måltall på **rødt** i hele planperioden
Prognosen er usikker

TANKER OM VIDERE PROSESSER

- Den stramme økonomien tilsier at det er viktig med god dialog mellom administrasjonen og det politiske nivå for å identifisere strategier for å bedre kommunens økonomi både på kort og lang sikt.
- Men, er dagens politiske budsjettprosess er et godt nok verktøy for å få dette til?

TANKER OM VIDERE PROSESSER

- Kommunestyret oppfordres til å vurdere om det kan gjøres endringer:
 - Et forsøk i så måte kan være at formannskapet tidligere (fra vinteren av) og mer omfattende arbeider med strategier for kommende budsjettår.
- Administrasjonen trenger politiske signaler for å identifisere områder som kan nedstyres, slik den nåværende budsjettprosessen fungerer blir det for lite fokus på og tid til konkrete signaler i denne sammenhengen.

TANKER OM VIDERE PROSESSER

- Et annet spørsmål er om kommunen bør benytte seg av ekstern hjelp for å «snu alle stener»?
- Blikk og kompetanse utenfra kan være nyttig, kfr. omstilling i Tvedestrand 2006/2007 – men det koster!

TVEDESTRAND
KOMMUNE

UTGANGSPUNKT OG RAMMER FOR BUDSJETTARBEIDET:

- Gjeldende økonomiplan 2021-2024
- Vedtatt handlingsplan 2022-2025
- Statsbudsjettet for 2022

GJELDENE ØKONOMIPLAN OG NY HANDLINGSPLAN

- Gjeldende økonomiplan viderefører «Utviklingsalternativet» som siden 2015 har vært kommunens hovedstrategi – med gjenstående største investeringer:
 - Ny barnehage på Bronsbu
 - Ny felles barneskole
 - Infrastruktur
- Nylig vedtatt «Handlingsplan 2022-2025 - Endelig utkast» opprettholder «Utviklingsalternativet» med framdrift som forutsatt i gjeldende økonomiplan

STATSBUDSJETTET FOR 2022

- Statsbudsjettet (Støreregjeringen):
 - Realvekst i kommunesektorens frie inntekter på 4,5 mrd.
 - Anslag vekst frie inntekter for Agder: 2,3 %
 - Anslag vekst frie inntekter for Tvedestrand: 2,2 %
 - Deflator 2,5 % (lønn 3,2%, prisvekst 1,6%)

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HOVEDOVERSIKT DRIFT Skjema 1.A

HOVEDOVERSIKT

Beskrivelse	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Rammetilskudd	-218 219	-210 384	-218 975	-218 975	-217 475	-217 475
Inntekts- og formuesskatt	-157 539	-169 140	-174 056	-174 056	-174 056	-174 056
Eiendomsskatt	-30 763	-26 700	-28 400	-28 400	-28 400	-28 400
Andre generelle driftsinntekter	-9 977	-7 960	-7 890	-8 455	-8 845	-9 195
SUM GENERELLE DRIFTSINNTEKTER	-416 498	-414 184	-429 321	-429 886	-428 776	-429 126
Sum bevilgninger drift, netto	379 093	387 356	402 555	395 599	384 109	382 578
Avskrivinger	30 147	29 909	29 909	29 909	29 909	29 909
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	409 240	417 265	432 464	425 508	414 018	412 487
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-7 258	3 081	3 143	-4 378	-14 758	-16 639
Renteinntekter	-3 247	-2 150	-2 680	-3 210	-3 250	-3 380
Utbytter	-6 463	-3 364	-3 564	-8 464	-5 864	-5 864
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	12 028	11 110	13 801	17 701	20 301	20 301
Avdrag på lån	25 290	27 000	28 400	32 000	34 400	34 800
NETTO FINANSUTGIFTER	27 609	32 596	35 957	38 027	45 587	45 857
Motpost avskrivinger	-30 147	-29 909	-29 909	-29 909	-29 909	-29 909
NETTO DRIFTSRESULTAT	-9 796	5 768	9 191	3 740	920	-691

HOVEDOVERSIKT

Beskrivelse	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	336	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	6 426	-2 200	-4 151	-2 477	-1 080	-880
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-2 813	-3 568	-5 040	-1 263	160	1 571
Dekning av tidligere års merforbruk	5 847	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	9 796	-5 768	-9 191	-3 740	-920	691
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	0	0	0	0	0	0

HOVEDOVERSIKT- Fordeling på enheter, netto

Beskrivelse	Regnskap 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025
200 Kommunedirektør, stab og IKT	31 551	35 404	36 226	37 505	37 355	37 555
210 Samfunn og infrastruktur	29 992	33 101	32 249	28 561	24 408	22 101
220 Læring og oppvekst	126 214	123 006	126 423	121 427	115 876	115 876
230 Velferd, psykisk helse og habilitering	76 636	72 461	79 416	79 376	79 226	79 366
240 Helse, familie og rehabilitering	129 935	124 671	128 396	128 735	128 675	128 675
270 Kirke og trossamfunn	4 972	4 448	4 448	4 398	4 458	4 458
280 Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik	-20 449	-5 735	-4 602	-4 402	-5 888	-5 452
290 Frie inntekter, finans og avsetninger	-378 851	-387 357	-402 556	-395 600	-384 110	-382 579

TVEDESTRAND
KOMMUNE

EIENDOMSSKATT

EIENDOMSSKATT - NIVÅ

- Sats for 2022-2025: Videreføring av 4 0/00 (makssats)
 - Fritak for nye boliger bygd siste to år
 - Bunnfradraget fortsatt tatt bort
 - Samlet inntekter eiendomsskatt = 28,4 mill. kr.
- Det foreslås ikke å innføre eiendomsskatt på næringseiendommer

TVEDESTRAND
KOMMUNE

AVSETTING TIL OG BRUK AV FOND

BUFFERFOND– AVSETTING OG BRUK I PERIODEN

	2022	2023	2024	2025
Avsetning økonomisk buffer	0	0	160	1 571
Bruk av disposisjonsfond	5 040	1 263		

- Dette betyr at det tæres betydelig på kommunens reserver som i utgangspunktet er små
- Ved utgangen av 2025 vil kommunen ha igjen om lag 7,5 mill. kroner i disposisjonsfond – forutsatt at alt blir som skissert i økonomiplanen og at en ikke får underskudd i 2021 eller senere år

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HVA SLAGS DRIFTS- TILTAK SOM FORESLÅS I PERIODEN

Kommunedirektør, stab og ikt	2 022	2 023	2 024	2 025
200 - Gjennomgang av oppgaver og støttefunksjoner (111)	-250 000	0	0	0
20 010 - Hovedverneombud, redusere fra 20% til 10% stilling (070)	-85 000	-85 000	-85 000	-85 000
20 010 - Innsparing politiske ansvar fra 2024 (115)	0	0	-200 000	-200 000
20 010 - Kjøp av streamingtjenester til politiske møter (122)	40 000	40 000	40 000	40 000
20 010 - Omgjøring av assisterende kommunedirektørstilling til rådgiver (049)	-880 000	-360 000	-360 000	-360 000
20 010 - Reduserte utgifter til IKT-Agder - Effektiviseringskrav (071)	0	-100 000	-150 000	-150 000
20 030 - Valg (044)	0	200 000	0	200 000
20 030 - Økt antall lærlinger med 2 (053)	0	0	0	0
Sum tiltak	-1 175 000	-305 000	-755 000	-555 000

Samfunn og infrastruktur	2 022	2 023	2 024	2 025
210 og 220 - Ny barneskole fra 1.8.2023, endret skolestruktur og tilpasset drift, reduserte utgifter (040)	0	-750 000	-1 800 000	-1 800 000
21 010 - Ansettelse sektorleder i Samfunn og infrastruktur- erfaringsoverføring (043)	189 000	0	0	0
21 020 - Kommuneplanens arealdel, revidering (036)	252 000	0	0	0
21 020 - Mulighetsstudiet -arealavklaring (038)	0	100 000	0	0
21 020 - Sommerjobb for ungdom 10. klasse - tas ut fra 2022 (062)	-100 000	0	0	0
21 020 - Tilpasnings- og utbedringstilskudd utgår i 2022 (110)	-200 000	0	0	0
21 020 - Vannkoordinator, interkommunalt samarbeid (116)	30 000	30 000	30 000	30 000
21 030 - Vei og gatelys, reduserte driftsutgifter pga. ledbelysning (019)	0	-200 000	-200 000	-200 000
21 030 - Borøy /Gården reparasjon og bytte av sjøledninger, (067)	0	-50 000	-50 000	-50 000

Samfunn og infrastruktur	2 022	2 023	2 024	2 025
21 030 - Bydalen og Mjåvann. Utbedring avløp (050)	-30 000	-80 000	-80 000	-80 000
21 030 - Effektivisering brannvesen (113)	0	0	-100 000	-150 000
21 030 - Ny avløpsstasjon på Nor (061)	0	10 000	80 000	80 000
21 030 - Ny barneskole, parkering og bussholdeplass, samt belysning. Pluss utvidet VA anlegg. (052)	0	120 000	120 000	120 000
21 030 - Ny utjevningstank til vannverket (068)	0	-20 000	-20 000	-20 000

Samfunn og infrastruktur	2 022	2 023	2 024	2 025
21 030 - Nytt høydebasseng Nesheia (059)	0	0	50 000	80 000
21 030 - Nytt høydebasseng på Borøy (066)	0	0	20 000	20 000
21 030 - Oppgraving sivbed (064)	400 000	400 000	0	0
21 030 - Overtakelse av gammel E18 (096)	50 000	100 000	100 000	100 000
21 030 - Slotta, vann og avløpsnett (065)	0	0	20 000	20 000
21 030 - Utvidet sjøledning på Sandøya (069)	0	-60 000	-5 000	-5 000
21 030 - Øksenåslia utbedre avløp (051)	0	0	-60 000	-60 000
21 030 - Økte materialkostnader Vann og Avløp (041)	200 000	200 000	200 000	200 000
21 030 - Økte parkeringsinntekter, kommunale arbeidssteder i sentrum (042)	0	-200 000	-500 000	-500 000
21 040 - Forsikring økt pris og nye bygg (013)	150 000	150 000	150 000	150 000

Samfunn og infrastruktur	2 022	2 023	2 024	2 025
21 040 - Forventet innsparing ved ny barnehage Bronsbu, bygningsmessig (097)	-160 000	-380 000	-380 000	-380 000
21 040 - Innsparingskrav ny barneskolestruktur - ytterligere (087)	0	-100 000	-200 000	-200 000
21 040 - Lyngmyrveien 49, ny drift (012)	-290 000	-290 000	-290 000	-290 000
21 040 - Middelskolen, nedstenging før salg (037)	-20 000	-100 000	-130 000	-130 000
21 040 - Reduserte driftsutgifter på solgte bygg (057)	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
21 040 - Strøm - økte strømpriser (014)	200 000	200 000	350 000	400 000
21 040 - Ytterligere nedbemanning vedlikehold 1 årsverk fra 1.8.2022 (088)	-350 000	-525 000	-525 000	-525 000
21 040 - Økte leieinntekter fra rådhuset (114)	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
21 050 - Redusert renhold (058)	-45 000	-100 000	-100 000	-100 000

Samfunn og infrastruktur	2 022	2 023	2 024	2 025
21 060 - Kultur, bibliotek, frivilligsentral - reduksjon 0,2 årsverk (054)	-130 000	-130 000	-130 000	-130 000
Sum tiltak	41 000	-1 030 000	-1 755 000	-1 725 000

Læring og oppvekst	2 022	2 023	2 024	2 025
210 og 220 - Ny barneskole fra 1.8.2023, endret skolestruktur og tilpasset drift, reduserte utgifter (040)	0	-3 800 000	-8 200 000	-8 200 000
220 - Grunnskole: Fagfornyelse, nye skolebøker (004)	400 000	400 000	0	0
220 -120: Redusert utgifter mobiltelefon og reiseutgifter (045)	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
22 020 - Assisterende styrer i to barnehager (Bronsbu og Lyngbakken) (015)	0	140 000	280 000	280 000
22 020 - Økt refusjon knyttet til sykefravær (090)	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
22 020 -25 - Redusert foreldrebetaling fra 1.8.2022 (123)	200 000	400 000	400 000	400 000
22 025 - Ny barnehage Bronsbu og endret barnehagestruktur fra høsten 2022 (073)	-460 000	-1 100 000	-1 100 000	-1 100 000
22 025 - Åpningstid barnehage Bronsbu (016)	45 000	110 000	110 000	110 000
22 028 -30 - Halvår innsparing styrerressurs (089)	-60 000	0	0	0

Læring og oppvekst	2 022	2 023	2 024	2 025
22 040 - Lyngmyr skole forsterket avdeling- 0,15 % stilling (106)	-100 000	-100 000	0	0
22 080 - Gjestebarn: Økning utgifter og reduksjon inntekter kjøp fra andre kommuner, barnehager (003)	585 000	260 000	85 000	85 000
22 080 - Lavere kostnader til refusjoner private barnehager (046)	-530 000	-530 000	-530 000	-530 000
22 080 - PP-tjenesten - vurdere å kjøre tjenesten i egen regi (092)	0	0	-250 000	-250 000
22 080 - Reduksjon skoleskyss (107)	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
22 080 - Spes.ped private barnehager (002)	90 000	90 000	90 000	90 000
Sum tiltak	-770 000	-5 020 000	-11 855 000	-11 855 000

Velferd, psykisk helse og habilitering	2 022	2 023	2 024	2 025
23 020 - Nye tjenester Olav Sverres vei - 1,3 årsverk (024)	700 000	920 000	920 000	920 000
23 025 og 23020 - Vikarpool (031)	0	0	0	0
23 030 - Avlastning barn og unge - redusert behov (025)	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
23 030 - Redusert behov boveiledertjeneste med 0,5 årsverk (029)	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
23 030 - Voksenopplæring VPH (104)	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
23 030 - Økning BPA - 1,14 årsverk (028)	650 000	650 000	650 000	650 000
23 040 - Nye ressurskrevende tjenester - Utskriving fra spesialisthelsetjenesten (023)	1 730 000	1 730 000	1 730 000	1 730 000
23 040 - Psykisk helse og livsmestring - ytterligere økning med 1 årsverk høsten 2024 (030)	0	0	175 000	830 000
23 040 - Vasstø, redusert leie (pga tomme leiligheter) (100)	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000

Velferd, psykisk helse og habilitering	2 022	2 023	2 024	2 025
23 050 - Aktivitetsavdelingen - tilbakeføre 0,4 (av 0,7) årsverk (093)	200 000	200 000	200 000	200 000
23 050 - Dalene Gård og arbeidsglede - redusert bemanning, 0,4 årsverk (095)	-275 000	-275 000	-275 000	-275 000
23 060 - Busskort VTA-plasser utgår (060)	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
23 060 - Flyktningekontoret (056)	0	-440 000	-440 000	-440 000
23 060 - Introduksjonsordningen - endringer ihht ant. flyktninger hvert år	-1 000 000	-410 000	-485 000	-1 000 000
23 060 - Kjøp av 6 nye plasser på varig tilrettelagt (VTA-plasser) (026)	270 000	270 000	270 000	270 000
23 060 - Kvalifiseringsprogrammet - økning av plasser (fra 10-15) (027)	480 000	320 000	320 000	320 000
23 060 - NAV -reduksjon sosialhjelp (055)	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Sum tiltak	1 690 000	1 900 000	2 000 000	2 140 000

Helse, familie og rehabilitering	2 022	2 023	2 024	2 025
240 - Reduksjon i sektoren med ytterligere ett årsverk fra 2022 (005)	-720 000	-720 000	-720 000	-720 000
24 010 - Psykologstilling 0,5 årsverk, utsatt ansettelse til 1.10.2022 (080)	-410 000	0	0	0
24 020 - Forlengelse av phd-prosjekt, 3 mnd (022)	-80 000	0	0	0
24 020 - Psykomotorisk fysioterapeut - endring fra 2023 (084)	0	-225 000	-225 000	-225 000
24 020 - Salg av kompetansetjenester (006)	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
24 020 - Økte egenandeler trygghetsalarmer og redusert bruk av responscenter (098)	-250 000	-250 000	-250 000	-250 000
24 041 - Turnusgjennomgang i sektoren, reduksjon med 0,5 årsverk (085)	-400 000	-400 000	-400 000	-400 000
24 041 og 24050 - Vikarpool (101)	0	0	0	0
24 050 - Kjøkken - Matilda matbestillingsapp.. (112)	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
24 070 - Nedstyring fastlegestilling 0,05 årsverk, tilpasset drift (021)	-75 000	-75 000	-75 000	-75 000
24 070 - Oppstartstilskudd ny fastlegehjemmel - forskyves ett år (011)	0	0	-60 000	-60 000
Sum tiltak	-2 435 000	-2 170 000	-2 230 000	-2 230 000

Kirke og trossamfunn	2022	2023	2024	2025
27010 - Reduksjon i tilskudd til kirkelig fellesråd, ca. 2,5% i 2022 (108)	-110 000	-160 000	-100 000	-100 000

Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik (fellesområder)	2022	2023	2024	2025
28010 - Avvikling av boligstiftelsen fra 2024 (075)	0	0	-1 200 000	-1 200 000
28010 - Holde vakanser i sektorene (103)	-1 300 000	-1 300 000	-1 300 000	-700 000
28010 - Innsatstrappa - bærekraftige omsorgstjenester (102)	0	0	-200 000	-200 000
28010 - Kommunestyrets tilleggsbevilgningspost reduseres i 2022 (121)	-50 000	0	-50 000	-50 000
28010 - Omstillingskostnader fra 2023 (117)	0	200 000	164 000	0
Sum tiltak	- 1 350 000	- 1 100 000	- 2 586 000	- 2 150 000

Frie inntekter , finans og avsetninger	2022	2023	2024	2025
29010 - Ytterligere rammetilskudd - tilleggsproposisjon, reduseres fra 2024, jf. ny barneskole (078)	0	0	1 500 000	1 500 000
29040 - Byggelånsrenter - overføring fra drift til investering - lavere renteutgifter (077)	-1 300 000	-900 000	0	0
29040 - Renter og avdrag på nye investeringslån 2022-2025 (082)	1 200 000	7 500 000	11 100 000	11 500 000
29060 - Avsetning til disposisjonsfond (118)	0	0	160 000	1 571 000
29060 - Bruk av disposisjonsfond (076)	-5 040 000	-1 263 000	0	0
Sum tiltak	- 5 140 000	5 337 000	12 760 000	14 571 000

OPPSUMMERING DRIFTSTILTAKENE

- Det er en stor administrativ utfordring i det å klare å gjennomføre/ha kapasitet til å gjennomføre alle tiltakene, samtidig som ordinær drift og allerede vedtatte utviklings-/utbyggingsplaner skal følges opp

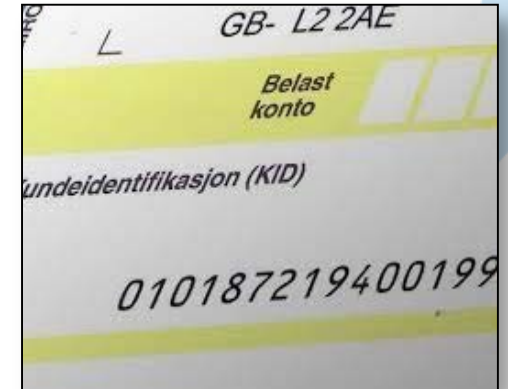

TVEDESTRAND
KOMMUNE

AVGIFTS- OG BETALINGSSATSER

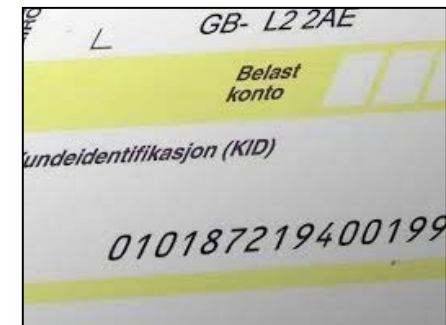
AVGIFTSSATSER 2022 →

- Vannavgiften (gjennomsnittspris, eks mva.)
 - 2022: uendret på kr. 3 800,-
 - 2023-2025: økes gradvis til kr. 4 100,-
- Kloakkavgiften (gjennomsnittspris, eks mva.)
 - 2022: uendret på kr. 3 800,-
 - 2023-2025: økes gradvis til kr. 5 500,-
- Feieavgift settes ned fra 320,- til 280,- (eks. mva.)
- Vann/kloakk/feiing totalt i 2022: Kr. 7 780,- (eks. mva.), 9 725,- inkl. mva.

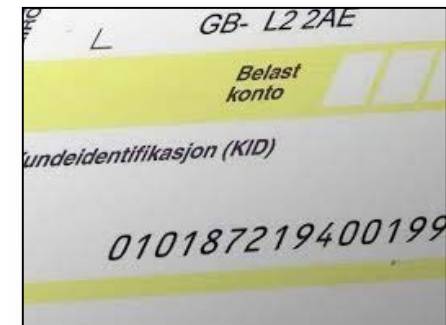
AVGIFTSATSER 2022 →

- Renovasjons- og slamavgift:
 - Renovasjonsavgift normalabonnement økes i 2022 fra 4 050,- til 4 231,- inkl. mva.
 - Slamavgift (avskiller) holdes uendret o 2022, dvs. kr. 1 600,- inkl. mva.

BETALINGSSATSER 2022 (ikke uttømmende)

- Foreldrebetalingen barnehager ihht. statlige makssatser
 - Kr. 3 315,- i mnd. fra januar
 - Kr. 3 050,- i mnd. fra august
- Uendrede parkerings- og gebyrsatser
- Økt egenbetaling trygghetsalarmer
- Andre betalingssatser uendret eller prisjustert

TVEDESTRAND
KOMMUNE

INVESTERINGER

Ekspansivt investeringsnivå innen
prioriterte områder

INVESTERINGSNIVÅ I PERIODEN

- Samlet investeringsnivå (brutto) for økonomiplan-perioden 2022-2025 er på 335,5 mill. kroner hvorav
 - 53,3 mill. kroner gjelder vann og avløpsprosjekter (selvkostområde)
 - 5,3 mill. kroner investeringstilskudd kirkelig fellesråd
 - 6,1 mill. kroner i egenkapitaltilskudd KLP
- Mesteparten av investeringene (87,5 %) skal skje i de to første årene i økonomiplanen, deretter har kommunen svært begrenset evne til investeringer og de foreslåtte investeringer avspeiler dette

INVESTERINGER

Beskrivelse	Bud. 2021	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024	Bud. 2025
Tvedestrand næringspark, salg av næringsareal	100	500	500	500	500
IT-investeringer generelt	400	200	200	200	200
Ny barneskole, parkering og bussavvikling	5 400	5 850	1 875	0	0
Ny barneskole, Lyngmyrhallen rehabilitering	0	7 500	0	0	0
Ny telefonsentral	250	0	0	0	0
Interkommunal legevakt og øyeblikkelig hjelp-plasser	0	0	8 200	0	0
Ny barneskole, bygning og uteområder	56 000	133 225	59 075	1 500	0
Ny barnehage Bronsbu	28 800	15 600	0	0	0
Tvedestrand næringspark A67, diverse investeringer	1 200	3 000	2 000	2 000	2 000
Bil vaktmestre	200	200	400	400	400
El-bil renholdere	350	0	350	0	0
Boliger personer med funksjonsnedsettelser Lyngmyr, 8 enheter	12 700	0	0	0	0
Lyngmyr skole, nye vinduer	0	0	0	950	0
Skoler, lekeplassutstyr	0	150	0	0	0
Havna, serviceanlegg	300	0	0	0	0

INVESTERINGER

Beskrivelse	Bud. 2021	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024	Bud. 2025
Gjestehavna, strømkapasitet	150	0	0	0	0
Olav Sverres vei, carport	0	0	0	400	0
Strannasenteret, utvidelse av nødstrømsaggregat	150	0	0	0	0
Lyngmyr skole, solskjerming	0	0	0	1 700	0
Gamle vgs Lyngmyr, ombygging mv.	1 500	0	0	0	0
Lyngbakken barnehage, oppgradering	1 250	1 250	0	0	0
Tvedestrand skole, fyringsanlegg	150	0	0	0	0
Lyngmyr skole, utvidelse av arbeidsplasser til lærerne	0	200	0	0	0
Søsterdalen, brannalarmanlegg	0	200	0	0	0
Rådhuset, nytt brannalarmanlegg	0	0	150	0	0
Lyngmyrveien 59, nytt brannalarmanlegg	0	0	250	0	0
Lyngørsida, rehabilitering av kommunal brygge	0	2 000	0	0	0
Dagsturhytte	0	0	200	0	0
Gamle sentrum, varmesøkende kamera	0	1 000	0	0	0
Lyngmyrveien 59, vinduer og fasade	0	0	0	1 800	0

INVESTERINGER

Beskrivelse	Bud. 2021	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024	Bud. 2025
Kaldtlager på Lyngmyr	0	0	0	2 300	0
Ny barneskole, VA-anlegg til tomtegrense	0	3 800	700	0	0
Fortau og VA-ledning Lyngmyr-Albukjær	4 624	0	0	0	0
Nesgrenda, nytt høydebasseng vann	0	0	500	5 500	0
Rehabiliteringsplan vann	600	600	1 000	3 000	3 000
Rehabiliteringsplan avløp	1 000	2 300	2 000	4 000	4 000
Grønlandsveien, vann og avløp	3 000	0	0	0	0
Lastebil til byrenovasjon, elbil	0	0	700	0	0
Nor, pumpestasjon og overføringsledning avløp	0	0	2 500	0	0
Veilys, skifte til LED	0	0	4 400	0	0
Kommunalteknikk, bil	300	0	0	0	0
Tømme plass for bobiler	400	0	0	0	0
Slotta, vann- og avløpsnett	0	0	2 000	0	0
Bergsmyr til Mjåvann, turvei og sti	0	2 500	0	0	0
Tvedestrand renseanlegg, tømning sivbed	0	1 700	1 700	0	0

INVESTERINGER

Beskrivelse	Bud. 2021	Bud. 2022	Bud. 2023	Bud. 2024	Bud. 2025
Kollåsen, ny hovedvannledning mv.	0	4 500	0	0	0
Borøya, høydebasseng vann	0	500	3 500	0	0
Sandøya, utvidelse sjøledninger avløp	0	1 000	0	0	0
Høyheia, ringledning vann	0	0	0	500	0
Vannverket, ny utjevningstank	0	600	0	0	0
Øksenåslia, rehabilitering vann- og avløpsnett	0	0	0	2 000	0
Borøya-Sagesund, avløpsledning i sjø	0	0	5 000	0	0
Strannasenteret, utstyr	300	200	100	0	0
Velferdsteknologi innen helse- og omsorgssektoren	0	0	0	500	500
Strannasenteret, kjøkkenutstyr	0	0	0	0	0
Velferd, psykisk helse og habilitering, 8-seters bil	0	0	0	400	0
Lyngmyrveien 49, inventar og utstyr ansattes areal	500	0	0	0	0
Sum investeringer i varige driftsmidler	119 624	188 575	97 300	27 650	10 600

TVEDESTRAND
KOMMUNE

LÅNEGJELD

LÅNEGJELD - forutsetninger

Rentebane Flytende rente	2022	2023	2024	2025
%	1,7 %	2,2 %	2,4 %	2,4 %
Fastrentelån beregnet ut fra avtalt rentesats. Nye låneopptak: 1/2 rentebelastning første året				

Avdragstid Nye lån	2022	2023	2024	2025
Snitt ant. år:	40 år	30 år	30 år	30 år

LÅNEGJELD - UTVIKLING OVER TID

Samlet lånegjeld	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lånegjeld pr. 31.12, mill.	750,6	819,3	954,8	1006,7	996,3	973,1
Lånegjeld pr. innbygger, kroner	123 724	133 916	156 066	164 554	162 846	159 048

LÅNEGJELD - UTVIKLING OVER TID

	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Investeringslån:						
Lånegjeld pr. 31.12., mill. kroner	597,6	654,2	771,2	810,3	787,7	752,9
Lånegjeld pr. innbygger, hele kr.	98 446	106 923	126 050	132 446	128 743	123 065
Formidlingslån:						
Lånegjeld pr. 31.12., mill. kroner	153,2	165,1	183,6	196,4	208,6	220,1
Lånegjeld pr. innbygger, kroner	25 258	26 993	30 017	32 109	34 103	35 983

LÅNEGJELD - SAMLET ØKNING I PERIODEN

- Samlet gjeld øker med **153,8** millioner kroner i perioden
- Fordeling:
 - Investeringslån: 98,8 millioner kroner
 - Formidlingslån: 55,0 millioner kroner

TVEDESTRAND
KOMMUNE

DRIFTSRESULTATER

NETTO-DRIFTSRESULTATER I PERIODEN

(statlig anbefaling = + 1,75 %)

	2022	2023	2024	2025
1 %	-0,9 %	- 0,2 %	0 %	+ 0,3 %

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HANDLINGSREGLER

HANDLINGSGREGLER - parametre

Finansielle måltall	Lite handlingsrom	Moderat handlingsrom	Større handlingsrom
Netto driftsresultat korrigert for budne driftsfond	< 2 mill. kr	2 - 8 mill. kr	> 8 mill. kr
Disposisjonsfond	< 10 mill. kr	10-25 mill. kr	> 25 mill. kr
Netto lånegjeld	> 600 mill. kr	450-600 mill. kr	< 450mill. kr
Netto finansutgifter	> 35 mill. kr	25-35 mill. kr	< 25 mill. kr

HANDLINGSGREGLER – TALL FOR TVEDESTRAND

Tekst - Alle tall i mill. kroner	B-2021	R- 2020	B-2022	Øk.plan 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025
Netto driftsresultatet korrigert for bundne fond	3,55	-3,4	5,04	1,26	-0,16	-1,16
Disposisjonfond pr. 31.12.	11,23	17,4	7,09	5,82	5,98	7,55
Lånegjeld pr. 31.12 (investeringslån)	653,95	597,4	771,2	810,3	787,7	752,9
Netto finansutgifter	32,60	27,6	36,0	38,0	45,6	45,9

TVEDESTRAND
KOMMUNE

RISIKOELEMENTER

STØRRE RISIKOELEMENT

- Alle budsjett og økonomiplaner er basert på mange forutsetninger som er mer eller mindre sikre. Dette fordi framtiden er usikker og delvis ukjent
- Usikkerheten og risikoen knyttet til budsjett- og økonomiplan-opplegget er svært høyt

STØRRE RISIKOELEMENT (ikke uttømmende)

- Skatteinngang og rammeoverføringer
- Utbytte Agder Energi
- Renteutvikling
- Lønns- og pensjonskostnader
- Presset drift
- Omstillings- og effektiviseringstiltak
- Barnehage- og skolebarn – gjestebarn og gjesteelever
- Vekst i tjenestebehov
- Sosialhjelpsutvikling
- Eksterne tilsyn og pålegg
- Covid-19-epidemien
- Uforutsette hendelser og andre forhold

TVEDESTRAND
KOMMUNE

KOMMUNESAMMENSLÅING?

Kommunesammenslåing?

- Kommunesammenslåing løser neppe alle problemer, men kan være et virkemiddel for å møte framtiden
- Kommunedirektøren tror det er helt vesentlig med evne og vilje til å raskt ta ut økonomisk gevinst ved sammenslåinger - som kan brukes til å sikre gode basistjenester
- Sist vedtatte handlingsplan skisserer også åpenhet til å vurdere innspill fra andre kommuner om dette spørsmålet

Kommunesammenslåing?

- Ingen kommuner i vår region har tatt noe initiativ til å vurdere sammenslåinger i de siste årene
- Staten har ikke igangsatt nye prosesser med sikte på å initiere reell videreføring av kommunereformarbeidet
- Det er ingen signaler på at den nye regjeringen ønsker å sette i gang nye reformprosesser utover det å åpne for reversering av tvangssammenslåtte kommuner.

Kommunesammenslåing?

- Det er det grunn til å tro at diskusjonen om kommunesammenslåinger vil «ligge brakk» i årene framover med mindre det er kommuner selv som tar initiativ.
- Vedvarende større økonomiske problemer kan være det enkeltmomentet som i størst grad «trigger» nye ønsker om sammenslåing.

TVEDESTRAND
KOMMUNE

KLIMA OG MILJØUTFORDRINGER

Klima og miljøutfordringer

- Klima- og miljøutfordringene vil selvsagt påvirke kommunene i årene framover. Kommunesektoren er en viktig aktør i klima og miljøarbeidet gjennom sine ulike roller, f.eks. som planmyndighet og ikke minst som tjenesteyter/produsent på mange felt
- Kommunen må regne med å ha økt fokus på sentrale områder som mer klimavennlig transport, energistyring/energisparing, gjenvinning, miljøvennlige bygg og anlegg, helhetlig klimaplanlegging og klimatilpasning

Klima og miljøutfordringer

- Et viktig utgangspunkt er å ha fokus på hvordan våre eksisterende ressurser benyttes på en best mulig klimavennlig måte
- En kan heller ikke se bort ifra at en på noen områder vil måtte regne med økte kostnader for å redusere kommunens klima- og miljøavtrykk

TVEDESTRAND
KOMMUNE

AVSLUTTENDE ORD

VI SKAL BRUKE MYE PENGER!!

- Kommunen skal i 2022 og resten av økonomi-planperioden yte tjenester for store beløp
- Grunnfjellet i de kommunale tjenestene opprettholdes!
- Kommunen har gjennom mange år med stram økonomi likevel klart å produsere mye gode kommunale tjenester

NÅ OVERLATES STAFETTPINNEN TIL DET POLITISKE NIVÅ

- Skal noe endres og hvordan omprioriteres/inndekkes det i så fall?
- Etter vedtak blir dette kommunestyrets budsjett og økonomiplan

MEN HELT TIL SLUTT MÅ VI IKKE GLEMME AT:

- **Norge** er kåret til verdens **beste land å bo i** 16 år på rad av FNs utviklingsprogram (basert på FNs levekårindeks).
Dette gir perspektiv på våre utfordringer og bekymringer!

TVEDESTRAND
KOMMUNE

